

Marilu Orueta Biain

*Oñati,
Gipuzkoa
(1962)*

Aurkibidea

Biografia

Olabarrieta auzoko Juntuartena baserrikoa. Anai-arrebekin hika egiten du, eta baita koadrilako 6-7 lagunekin ere. Oñatiko noka jasotzeko egindako elkarrizketa, [Kontxi Martinandiarrena](#) eta [Pili Etxeberria](#) lagunekin batera.

Zintak

ONA-279

- **Proiektua:** Oñatiko noka: Ingo Xonau!
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2019-04-15
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Lizeaga, Irati

ONA-280

- **Proiektua:** Oñatiko noka: Ingo Xonau!
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2019-04-15
- **Iraupena:** 21 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Emakumeen arteko hika "itsusia"

- **Erref:** ONA-279/002
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:01:27. **Bukatu:** 00:03:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Koinatuarekin hika egiteagatik errieta egin zion amak behin, edukazio falta zelakoan. Kontxiren etxean ahizpek beti egin dute hika. Nagusiei ez diete sekula hika egin. Mariluren amak haren anaiekin hika egiten zuen, baina alabekin zuka. Gizonei hika eta emakumeei zuka egiteko joera.

2. Norekin hika, eta norekin ez?

- **Erref:** ONA-279/003
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:03:19. **Bukatu:** 00:05:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Kontxik alabari zuka egiten dio, baina haserre edo umore txarreko dagoenean, hika. Txakurrei hika egiten diete. Kontxik Olabarrietako lagunekin ikasi du hika.

3. Hika etxean, kuadrilan eta fabrikan

- **Erref:** ONA-279/013

- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:18:54. **Bukatu:** 00:20:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Etxean anai-arreben artean beti hika egin izan dute. Ahizpen artean, batzuetan, erdaraz egiten dute. Kuadrilan batzuen artean beti hika egiten dute, baita fabrikan ere.

4. Amak semeei hika, alabei zuka

- **Erref:** ONA-279/014
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:20:20. **Bukatu:** 00:23:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Mariluk etxean hika entzun du betidanik, baina batik bat amak semeekin egiten zuenean, izan ere, amak alabei zuka egiten zien. Hala ere, anai-arreben artean beti hika egin dute. Izebak hika egin die.

5. Umeei adin batetik aurrera, hika

- **Erref:** ONA-279/020
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:30:01. **Bukatu:** 00:31:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Mariluk ilobei ez die hika egiten. Kontxik, ordea, bai. Piliri adin batetik aurrera bakarrik ateratzen zaio umeei hika egitea.

6. Hika gehien emakume araoztarrek eta baserritarrek

- **Erref:** ONA-279/022
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:32:38. **Bukatu:** 00:33:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Gizonen arteko hika ohikoa da, baina nokaren kasua oso bestelakoa da. Hirukotearen iritziz, kalean emakumeek ez dute ia hika egiten, araoztar eta emakumeek batik bat.

7. Hika erabiltzean, harremana goxoagoa

- **Erref:** ONA-279/024
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:33:53. **Bukatu:** 00:35:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Kontxiren iritziz, hika egiten duenean, harremana goxatu egiten da, beste gertutasun ea konfiantzaren adierazle da hika. Konfiantzarik gabe ez zaie hika egitea irteten.

8. Gaztetan, erdararako joera

- **Erref:** ONA-279/026
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:37:05. **Bukatu:** 00:39:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Gaztetan erdararako joera handia zuten. Askotan euren artean euskaraz hasi, baina segituan erdarara jotzen zuten. Eskolan erdaraz egiteak eragin handia izan du euren euskararen erabileran.</p>

9. Hika "gogorregia"

- **Erref:** ONA-279/028
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:40:49. **Bukatu:** 00:41:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Kotxiren amak emakumeen arteko hika gogorregia dela edo zakarregia dela esaten zion beti.</p>

10. Hika baserritarrekin beti

- **Erref:** ONA-279/029
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:41:19. **Bukatu:** 00:43:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Baserriko jendearekin egiten dute batik bat hika. Fabrikan erdaldunasko egon da beti, baina baserritarrekin beti euskaraz eta hika egin dute.</p>

11. Zein da hikaren egoera?

- **Erref:** ONA-279/031
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:43:25. **Bukatu:** 00:44:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Adin batetik beherako emakumeen artean galduta dago hika. Mutikoek eta gizonek, ordea, hika egiteko ohitura handiagoa dute.</p>

12. Zergatik galdu da hika nesken artean?

- **Erref:** ONA-279/032
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:44:39. **Bukatu:** 00:45:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Ikasketa guztiak erdaraz egin izanak eragina izan dezake hikaren galeran, baita baserritarra edo kaletarra izateak ere. Hala ere, zuka finagotzat hartu izan da askotan, batez ere, emakumeen artean.</p>

13. Gizonek sozializazio handiagoa

- **Erref:** ONA-279/034
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:48:17. **Bukatu:** 00:51:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Gizonek oso bestelako sozializazioa izan dute, besteak beste, sozializatzeko gune gehiago zutelako. Gizonak libreago bizi izan dira etxeko lanak egiteko ardurarik gabe. Harreman informalagoa edo konfiantzazkoa dute gizonek euren artean.</p>

14. Animaliei, sexuaren araberako hika?

- **Erref:** ONA-279/036
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:51:48. **Bukatu:** 00:52:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Natura » Fauna » Etxeko animaliak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Gehienetan sexuari erreparatu gabe, beti mutilen forma erabiltzen dute Kontxik eta Pilik.</p>

15. Zuen buruarekin, hika?

- **Erref:** ONA-279/038
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:52:44. **Bukatu:** 00:56:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Kontxik haren buruarekin normalean hika egiten du. Mariluk eta Pilik bai hika eta bai zuka.</p>

16. Hikak konfiantza adierazten du

- **Erref:** ONA-279/040
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:56:20. **Bukatu:** 00:57:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Konfiantza gehiago adierazten du hikak hirukotearentzat. Hala ere, konfiantza duten denekin ez dute erabiltzen, ohitura kontua ere bada.</p>

17. Zer egin hika errekuferatzeko?

- **Erref:** ONA-279/043
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:58:21. **Bukatu:** 00:59:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Gazteagoi hika egin, eskolan irakatsi...</p>

18. Neskame eta umezain lanetan

- **Erref:** ONA-280/002
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:00:16. **Bukatu:** 00:01:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Neskame lanei buruz hitz egiten dute. Kontxik hiru ume zaindu zituen. Mariluk okindegian egin zuen lana.

19. Neskak zain, mutilak dantza noiz eskatuko

- **Erref:** ONA-280/003
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:01:22. **Bukatu:** 00:02:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Mutilek eskatzen zuten dantza egiteko, eta xeble denak gerturatzen zitzaizkien, ez beraiek nahi zutenak.

20. Ezkondu aurretik sexua izatea

- **Erref:** ONA-280/006
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:03:09. **Bukatu:** 00:04:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi

Laburpena:

Ezkondu aurretik sexua izatea normala zen beraien garairako, baina aurrekoentzat ez. Umezaintzari buruzkoak.

21. Mutilek askatasun gehiago?

- **Erref:** ONA-280/007
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:04:41. **Bukatu:** 00:07:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Mutilek askatasun gehiago zuten, baina anaiek bidea ere zabaltzen zuten. Elizaren indarra. Mezetara ez joateko trikimailuak asmatzen zituzten. Maistrak kontrolatzen zituen.

22. Garai hartako bekatuak

- **Erref:** ONA-280/008
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:07:09. **Bukatu:** 00:08:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Desberdina zen bizimodua kalekoentzat eta baserriarrentzat. Orduko bekatuak aipatzen dituzte. Dotrina Garoanean ikasi zuten. Bost urterekin egin zuen Jaunartzea Kontxik, dotrina ondo ikasi zuelako.

23. Umetako jolasak

- **Erref:** ONA-280/009
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:08:50. **Bukatu:** 00:09:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Nesken eta mutilen jolasak. Neskak sokarekin eta gomarekin eta briletean. Mutilak txapekin eta baloiarekin ibiltzen ziren. "Alebi-alebi"ka elkarrekin ibiltzen ziren.

24. Lehenengo garbigailuak eta telebistak

- **Erref:** ONA-280/011
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:09:50. **Bukatu:** 00:12:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Marilu ez zen labaderora joaten arropa garbitzera; alberga zuten etxean. Lehenengo garbigailuak nolakoak ziren. Telebista. Boxeo eta Eurovisión ikusten zituzten, beste batzuen etxeetara joanda.

25. Mundua asko aldatu da

- **Erref:** ONA-280/012
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:12:53. **Bukatu:** 00:14:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:

Pozik ibiltzen ziren jolasean umetan, ohe azpitik bueltaka. Umeek orain ei ez dute hala jolasten. Orduan ez zegoen ordenagailurik. Irratia bai. Santua izaten zen sukaldez sukalde, etxerik etxe.

26. Josten ikasten; garai bateko arropa eta zapatak

- **Erref:** ONA-280/013
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:14:45. **Bukatu:** 00:16:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Mariluk ez zuen josten ikasi, baina Kontxik eta Pilik bai. Juana jostunarentzat leka-patatak egiten zituen Kontxiren amak. Minigonak. Txarolezko zapatak giltzapean ipintzen zizkion amak Kontxiri, igandetarako bakarrik zirelako.

27. Umetako ilusioa, gabonetan

- **Erref:** ONA-280/014
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:16:33. **Bukatu:** 00:18:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

Gabonetan mazapanezko sugearen kajatxoa zen beraien ilkusioa. Gero kromoak gordetzen zituzten bertan. Borragoma berezi batzuk ere bazituzten.

28. Prakak eta soinekoak

- **Erref:** ONA-280/015
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:18:03. **Bukatu:** 00:21:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Beraiek gaztetatik jantzi dituzte, baina ondo jantzita joateko soinekoa janzten zien amak umetan. Soinekua korbatarekin zuen Kontxik eta eskolarako uniformea. Monjetan diferentzia gehiago zegoen ikasleen artean eskola publikoetan baino.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com